

یک شانه گل برنامه شماره ۴۰۸، گلپایگانی، محمودی خوانساری، شهیدی، آهنگ: اسماعیل مهرتاش، دریاچه ابو عطا و دستگاه نوا

کوینده خانم از رادیو:

یک شانه گل برنامه شماره ۴۰۸

این برنامه با همکاری عبدالوهاب شهیدی، حبیب الله بدیعی، گلپایگانی، محمودی خوانساری
جلیل شننار و محمد دستگاه نوا و ابو عطا تنظیم گردیده. آهنگ های متن برنامه از جواد معروفی
و حسام السلطنه، اشعار برنامه از حافظ، فضولی بغدادی، ابدال اصفهانی، میردانا، شیخ بایانی
حبیب خراسانی، محرزواره ای، شمس تبریزی، اعلی شیرازی، آذریکللی، نخل آواز از علی
اشتری، مهستی، کویندگان آذربوش، فیروزه امیر معز، رضا معینی، جمشید عدیلی.

استاد حبیب الله بدیعی در آید دستگاه نوار به علاقه مندان تقدیم می دارد.

جمشید عدیلی: (شعر از حافظ)

در خرابات مغان نور خدایمینم	این عجب مین که چه نوری ز کجایمینم
حردم از روی تو نقشی زدم راه خیال	باله گویم که در این پرده چه نامیمینم
سوز دل اشک روان آه سحر ناله شب	این همه از نظر لطف شامیمینم
(کس ندیدست ز تنگ ختن و نافه چین	آنچه من حر سحر از باد صبا میینم) ۲

اگر کتر گلها آهنگی از ساخته های آقای جواد معروفی را در دستگاه نوا اجرامی کند.

آواز گلپایگانی: (شعر از حافظ)

در خرابات مغان نور خدایمینم	این عجب مین که چه نوری ز کجایمینم
جلوه بر من مفروش ای ملک الحاح که تو	حانه می بینی و من حانه خدایمینم

اگر کتر گلها آهنگ دیگری را از ساخته های آقای معروفی اجرامی نماید.

جمشید عدیلی: (شعر از فضولی بغدادی)

هر چه پوئی جز روح حق باطل است هر چه جوئی جز خدایی حاصل است

فیروزه امیر معز:

از خودی بگذر که در راه خدا صعب و بی پایان بهین یک منزل است

جمشید عدیلی:

عرش و کرسی در دل است اما چه سود کاین دل به حاصل از خود غافل است

فیروزه امیر معز:

از دم مردان حق گسل که راه کم نکرد تا جرس با مغل است

اگر کتر کلمات بچنان به آهنگ بی کلام ادامه می دهد.

فیروزه امیر معز: (شعر از ابدال اصفهانی)

بندگی بر در مردان خدا دین من است خاک راه همه عالم شدن آئین من است
گوئی نیست عجب خاک ره اهل نظر که در اوروشنی چشم جهان مین من است
همه شب خفته ام و چشم عنایت بیدار خاص لطفش نگران بر سر بالین من است

اگر کتر کلمات بچنان به آهنگ بی کلام ادامه می دهد.

جمشید عدیلی:

نیم ز لطف تو نو مید اگر خطایی رفت که ز بنده و بنحشایش از خداوند است
به روز مرگ شنیدم که پیر کنعان گفت که دوست دشمن جان است اگر چه فرزند است

استاد حبیب الله بدیعی به همراه نوازنده ضرب چهارمضربانی راد در نگاه نوازی نوازند.

آواز شهیدی در نوا: (شعر از علی اشتری) فریاد

به کدام دل تو انم که رخ تو بازمینم که به دست غیر دستت به خزار ما زمینم ۲
(لب تلخ جام خوشتر ز دهان نوش خندی) ۲ که به کام دیگرانش پی بوسه بازمینم
من و کوی می فروشان که ز الفتات ساقی لب بوسه خواه خود را ز تو بی نیازمینم
به کدام درنم سر که بر آستان این در به صفای دل جهانی همه در نیازمینم
دل پاکباز ما را به پریشی چه حاجت که به کام دیگرانش دل کار سازمینم

آقای بدیعی اندکی دیگر نواخته و جواب آواز را فرود می آید.

فیروزه امیر معز:

گر نامه بی نام خوشت بوسد زبان خامه را آن رو سیاهی بس بود تا روز محشر نامه را
دل داده می نام تو ام، وز حر که نامت بشنوم بر مرده می نام خوشت هم جان دهم هم جامه را

اگر کسرت کلمات آهنگ دیگری از ساخته های آقای معزنی راد ابو عطا اجرامی نماید.

آذر پش:

یار ما را به از این زار و حزن می خواهد به از این چیست که ما را به از این می خواهد
کردی از خاک سر کوی تو برخاست مگر آسمان سرمه می چشمی ز زمین می خواهد

اگر کسرت کلمات آهنگ بی کلام (ای کبوتر از آشیان) از ساخته های حسام السلطنه را اجرامی کند.

رضا معینی: (شعر از مولانا)

ای عاشقان ای عاشقان من جان جانان یافتم ای صادقان ای صادقان من نور ایمان یافتم

ای عارفان ای عارفان ما مرتجی بشما ختمیم هر در در ادمان شدم هم نیر دمان یا فتم

اگر کستر کما بچنان به آسنگ بی کلام در مایه ابو عطا ادامه می دهد.

آذر پوش:

چشمی دارم چو لعل شیرین همه آب بنجی دارم چو چشم خسرو همه خواب
حسبی دارم چو جان مجنون همه درد جانی دارم چو زلف لیلی همه تاب

استاد حبیب الله بدیعی در آمد ابو عطا را آغاز می کند و استاد لطف الله مجد ادامه می دهد.

رضا معینی:

از قول دوست ما به کی مر جا خوشیم بایک رسالت از دم باد صبا خوشیم
در بارگاه دوست اگر نیست راه ما در کعبه فقیر و سرای کدا خوشیم
گر بکسند خلق همه دوستی ز ما رنجیده نیستیم که ما با خدا خوشیم

آقای لطف الله مجد بچنان به نوازندگی ادامه می دهد.

آذر پوش:

تو اگر صاحب نوشی و اگر ضارب نیش دگر آن راست که من بی خبرم با تو ز خویش
(به چه عضو تو زخم بوسه نداند چه کند به سر سفره سلطان چو نشیند درویش) ۲
همه در خورد وصال تو و من از همه کم همه حیران جمال تو و من از همه بیش
به بر بی می روم ابا خزاران امید قدمی می نهم ابا خزاران تشویش
آخر این قوم چه خواهند ز جانهای نثار آخر این جمع چه جویند ز جانهای پریش

استاد حبیب الله بدیعی و استاد جلیل شهناز در آمد ابو عطا را آغاز می کنند.

آواز محمودی خوانساری در ابوعطا: (شعر از مستی بحیرنی)

دغناغم از دل دیر آشنای خویشتن
(خوگر فتم همچونی باناله های خویشتن) ۲
جز غم و دودی که دارد دوستی با دلم
یار دلسوزی ندیدم در سرای خویشتن
من کیم؟ دیوانه ای کز جان خریدار غم
(مرک را) ۲ راحت شمارد از برای خویشتن
آن جابم کز حیات خویش دل برکنده ام
ز آنکه خود بر آب می بینم تنای خویشتن

رضا معینی:

نظرا کفنی به هر کس به منت نظر نباشد
شده ام اسیر ددی که از آن بتر نباشد
به کجا بریم جایی که ز بجز تو نوزد
به چه خوش کنیم دل را غم تو اگر نباشد

ارکستر دیگبری خارج از ارکستر کما آگنی دلنشین از ساخته های آقای اسماعیل مهرتاش رامی نواز

تصنیف شهیدی:

زاهد خلوت نشین آه دوش به میخانه شد
از سر پیمان گذشت آه بر سر پیمان شد
شاهد عهد شباب، آمده بودش به خواب
باز به پیرانه سر آه عاشق و دیوانه شد
آتش رخسار گل، خرمن بلبل بوخت
چهره ی خندان شمع آه آفت پروانه شد
گریه ی شام و سحر، شد سزای رنگش
قطره ی باران ما آه کمر یکدلانه شد
زنگ ساقی بخوان، آیت افونگبری
حلقه ی عمر از ما آه (مجلس افغانه شد) ۲

کوینده خانم:

این بود ساخته گل شماره ۴۰۸

مدت اجزای برنامه ۵۸ دقیقه و ۱۸ ثانیه است.

توضیحات:

برنامه ای که نثار علاقه مندان شد شاخه گل شماره ۴۰۸ بود که با این شماره به ثبت رسیده است. جهت اطلاع علاقه مندان دو نسخه از این برنامه یافت شده که هر دو بنحوی ناقص می باشند ولی بعداً که نسخه کامل ولی بدون معرفی بدست آمد متوجه شدم که توسط شخصی بریده شده و به نخواستگی منشی از آن راحذف کرده، نسخه نوشته شده در بالا تکمیل شده برنامه است و عزیزانی که نسخه ناقص آن را دارند بدانند که معرفی و دکلمه اشعار و آواز آقای گلپایگانی از آن حذف شده. وضعیت بقیه اشعار دکلمه شده را به عمده علاقه مندان می گذاریم.

به دلیل آن که دو نوازنده تار در برنامه بوده بهتر است وضعیت نوازندگان را که با خوانندگان بهکاری داشته توضیح دهم. در خلال آواز آقای گلپایگانی که در نوا اجرا شده است پنج نوازنده ای بهکاری نداشته و آواز بدون بهرای ساز صورت گرفته، در خلال آواز آقای شهیدی آقای حبیب الله بدیعی بهکاری داشته ولی قبل از آواز آقای محمودی خوانساری آقایان حبیب الله بدیعی و حلیل شهنواز درآمد رانواخته ولی در خلال آن آواز آقایان حبیب الله بدیعی و لطف الله مجد شرکت داشته اند. ناکفته ماند که همین شعر آواز را آقای محمودی خوانساری با بهکاری همین هنرمندان در برنامه کلمه ای رنگارنگ ۵۱۳ و برگ سبز شماره ۲۵۴ خوانده است که در برنامه برگ سبز در میت آخر غزل مصراع اول دوبار خوانده شده ولی در رنگارنگ موجود و یک شاخه گل فقط یک بار خوانده شده و این تغییرات در استودیوی رادیو صورت گرفته و نظرنمی رسد اجزای متفاوت بوده باشد. ضمناً در میت سوم غزل واژه (نغم) در واقع در دیوان نغمست بوده و در میت آخر (آن جا بهم) در واقع (آن چنانم) بوده که آقای محمودی یاب علت اشتباه چنین خوانده و یا شخصی که شعر را نوشته و به دست او داده در نقطه گذاری اشتباه کرده و یا از منبع دیگری چنین واژه را نوشته بهر جهت نگارنده برای ثبت واقعیت در آن تغییری نداده است.

ارکستر کلما آهنگ بی کلام (ای کبوتر از آشیان) از ساخته های حسام السلطنه را اجرامی کند.

رضا معینی:

ای عاشقان ای عاشقان من جان جانان یا قتم ای صادقان ای صادقان من نور ایمان یا قتم
ای عارفان ای عارفان ما مرتجی بشناختیم هر در در دمان شدم هم نیر دمان یا قتم

ارکستر کلما همچنان به آهنگ بی کلام در مایه ابو عطا ادامه می دهد.

آذر پوش:

چشمی دارم چو لعل شیرین به آب بجخی دارم چو چشم خسرو به خواب
حسی دارم چو جان مجنون به درد جانی دارم چو زلف لیلی به تاب

استاد حبیب الله بدیعی در آمد ابو عطار را آغاز می کند و استاد لطف الله ادامه می دهد.

رضا معینی:

از قول دوست ما به یکی مر جا خوشیم بایک رسالت از دم باد صبا خوشیم
درباره گاه دوست اگر نیست راه ما در کلبه فقیر و سرای کد او خوشیم
گر بکسلند خلق به دوستی ز ما رنجیده نیستیم که ما با خدا خوشیم

آقای لطف الله مجد همچنان به نوازندگی ادامه می دهد.

آذر پوش:

تو اگر صاحب نوشی و اگر ضارب نیش دگر آن راست که من بی خبرم با تو ز خویش
(به چه عضو تو زخم بوسه نداند چه کند به سر سفره سلطان چو نشیند درویش) ۲

همه در خورد وصال تو و من از همه کم
همه حیران جمال تو و من از همه بیش

استاد حبیب الله بدیعی و استاد جلیل شهناز در آمد ابو عطار آغاز می کنند.

آواز محمودی خوانساری:

در فغانم از دل دیر آشنای خویشتن
(خوگر فغم، بچونی باناله های خویشتن) ۲
(جز غم و دردی) که دارد دوستی بنا دلم
یار و لوزی ندیدم در سرای خویشتن
من کیم؟ دیوانه ای کز جان خریدار غم
(مرک را) ۲ راحت شمارد از برای خویشتن
آن جابم کز حیات خویش دل برکنده ام
زانکه خود بر آب می بینم بنای خویشتن

رضا معینی:

نظرا غلنی به حرکس به منت نظر نباشد
شده ام اسیر دردی که از آن بدتر نباشد
به کجا بریم جانی که ز بجز تو نوزد
به چه خوش کنیم دل را غم تو اگر نباشد

ارکستر دیگرمی خارج از ارکستر گلما آگنی و نشین از ساخته های آقامی اسماعیل مهرتاش رامی نوازند

شهیدی تصنیف:

زاهد خلوت نشین آه دوش به میخانه شد
از سر پیمان گذشت آه بر سر پیمان شد
شاهد عهد شباب آمده بودش به خواب
باز به پیرانه سر آه عاشق و دیوانه شد
آتش رخسار گل خرمن بلبل بوخت
چهره خندان شمع آه آفت پروانه شد
گریه شام و سحر، شد سزای رخسار
قطره باران ما آه گمراه کننده شد
نرگس ساقی بخوان، آیت افگونگری
حلقه عمر از ما آه (مجلس افنا شد) ۲

جمشید صدیقی:

نیم ز لطف تو نومید اگر خطایی رفت
کند ز بنده و بخشایش از خداوند است

به روزمرگ شنیدم که پیرکفغان گفت که دوست دشمن جان است اگر چه فرزند است

استاد حبیب الله بدیعی به همراه نوازنده ضرب چهارمضربانی راد در نگاه نوای نوازند.

آواز شنیدی درنوا:

به کدام دل توانم که رخ تو بازیمنم (که به دست غیر دستت به خزار بازیمنم) ۲
(لب تلخ جام خوشتر ز دهان نوش خندی) ۲ که بگام دیگرانش پی بوسه بازیمنم
من و کوی می فروشان که ز التفات ساقی لب بوسه خواه خود را ز توبی نیازینم
به کدام درنم سر که بر آستان این در به صفای دل جهانی همه در نیازینم
دل پاکباز ما را به پریشی چه حاجت که به بگام دیگرانش دل کار سازینم

آقای بدیعی اندکی دیگر نواخته و جواب آواز را فرود می آید.

گوینده خانم از رادیو:

این بود شانه گل شماره ۴۰۸

مدت زمان برنامه ۴۴ دقیقه و ۵۸ ثانیه می باشد.

توضیحات:

آنچه به سمع و نظر دوستان گهنا رسید شانه گل شماره ۴۰۸ بود که با این شماره به ثبت رسیده. به عقیده نگارنده در برنامه نوشته شده مشکلاتی حس می شود و با وجود اعلام شماره در پایان برنامه هنوز مطمئن نیستیم که برنامه کامل این است که نوشته ام و احتمال می دهم آقای گلپایگانی هم شرکت داشته ولی اینکه چه خوانده و آیا در نوا خوانده و یا ابوعطا و شاید افشاری مشخص نیست و نیز مشخص نیست در کدام قسمت از برنامه این آواز قرار داشته و اگر هم تصور شود که آقای گلپایگانی شرکت نداشته بهر جهت ابتدای برنامه حتما معرفی کامل داشته و شاید ایاتی

هم دکلمه شده است زیرا نسخه ای کوتاه و ناقص دیگر از این برنامه بدست آمده که آقای دیگری چندین شعر را دکلمه کرده و آهنگی از آقای معروفی هم اجرا شده که در این نوشتار بالا وجود نداشته و جهت اطلاع علاقه مندان آن چند بیت شعر را پس از پایان توضیحات خواهیم نوشت. مطالب دیگری که در مورد هنرمندان این برنامه و بطور یقین و برخی هم با تردید می توان نام برد به قرار زیر هستند، ابتدا اینکه گویندگان برنامه به یقین آقای رضا معینی و خانم آذر پشوش هستند و خوانندگان برنامه آقایان محمودی خوانساری و عبدالوهاب شهیدی، در یولین آقای حبیب الله بدیعی هم شکی نیست ولی در مورد آثار اجرا شده دو نوازنده بهیچ وجهی کرده که در برنامه کامل مشخصا توضیح داده شد. درباره نوازنده ضرب هم مشکوکا احتمال شرکت آقای اقلج نظر محفل است، در خلال آواز آقای شهیدی که در دستگاه نوا اجرا شده و در مقطعی به افشاری کشیده و مجدداً نوکرشته در اوائل کار صدای کمانچه بکوش می رسد و باز در ادامه آقای بدیعی با ویلین همکاری کرده و این قسمت کمانچه ممکن است که خود آقای بدیعی با ویلین چنین صدایی را ایجاد

کرده باشد، شعر غزل آواز در این بخش از آقای علی اشتری (فرهاد) است، در بخش تصنیف برنامه برداشت نگارنده بر این است که آهنگ آن از آقای اسماعیل مერთاش بوده ولی سندی برای اثبات ندارم، در خلال آواز آقای محمودی که شعر غزل آن از همستی بحرینی می باشد و تنها شعری است که در برنامه بجز غزل فرهاد شناخته شده در میت چهارم غزل واژه (آن جابم) می بایست (آن چنانم) باشد که احتمال می رود شخصی که اشعار را نوشته و بدست آقای محمودی خوانساری داده در قرارداد آن نقطه اشتباه کرده و آقای محمودی هم به همان شکل خوانده، و نگارنده هم در آن تفسیری نداده و همچنین در مصراع اول میت سوم غزل لغت آخر آقای محمودی (نغم) خوانده در حالی که در کتاب ۱۰۰ غزل هابنگ از آقای مهدی سهیلی (نغمت) نوشته شده، بهر جهت بهمانگونه خوانده شده نوشته شده.

توجه: کلیه مطالب مندرج در بالا توسط محقق محترم جناب استاد علیرضا دربندی تهیه شده که شامل بررسی کامل برنامه و توضیحات افزوده شده شخص ایشان می باشد. جای دارد که سپاس فراوانمان را نثار ایشان بنماییم زیرا که نتیجه سالها زحمات خویش را وقف عموم کرده اند. در خاتمه از دوستانی که جهت تصحیح و تکمیل این مطالب مایل به همکاری هستند تقاضا مندم از طریق آدرس ایمیل Asheghane1golha@gmail.com با ایشان تماس حاصل نمایند.

مسعود نوین فرحبخش